

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1128

Vragen van de leden **Dassen** (Volt) en **Piri** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de onlangs verschenen rapporten van Amnesty, Human Rights Watch en Artsen Zonder Grenzen over de situatie in Gaza* (ingezonden 9 januari 2025).

Antwoord van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 27 januari 2025).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het rapport «*You feel like you are subhuman*»: Israel's genocide against Palestinians in Gaza¹, het rapport «*Israel's Crime of Extermination, Acts of Genocide in Gaza*»² en het rapport «*Gaza: Life in a death trap*»³?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u het rapport «*You feel like you are subhuman*»: Israel's genocide against Palestinians in Gaza van Amnesty International?

Antwoord 2

Ik verwijs u hiervoor graag naar de aan uw Kamer gestuurde brief n.a.v. verzoeken vanuit de Tweede Kamer over het Genocideverdrag en appreciatie rapporten van NGO's.

Vraag 3

Hoe beoordeelt u de reactie van de Israëlische regering, die heeft gezegd: «*The deplorable and fanatical organisation Amnesty International has produced a fabricated report that is entirely false and based on lies.*» (The Guardian, 5 december 2024)

¹ Amnesty International, 5 december 2024, «*You feel like you are subhuman*»: Israel's genocide against Palestinians in Gaza»

² Human Rights Watch, 19 december 2024, «*Israel's Crime of Extermination, Acts of Genocide in Gaza*»

³ Artsen Zonder Grenzen, 19 december 2024, «*Gaza: Life in a death trap*»

Antwoord 3

Het is aan ieder land zelf om een appreciatie te geven van het rapport van Amnesty International.

Vraag 4

Hoe beoordeelt u de conclusie dat Israël zich schuldig maakt aan de handeling «het doden van leden van de groep», die strafbaar is onder het Genocideverdrag?

Antwoord 4

Het kabinet ziet het groot menselijk lijden in de Gazastrook en de ernst van de situatie. Genocide is een zeer ernstig misdrijf, en complex om vast te stellen, met name daar waar het gaat om het aantonen van genocidale opzet. Voor de vaststelling of een bepaalde gebeurtenis als genocide kan worden gekwalificeerd, is grondig feitenonderzoek van groot belang. Nederland is in de regel terughoudend om situaties als genocide te kwalificeren.⁴ Volgens het staand beleid van het kabinet zijn bij het doen van dergelijke kwalificaties uitspraken van (internationale) gerechts- en strafhoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek of vaststellingen door de VN (Veiligheidsraad) zwaarwegend. Hoewel het rapport van Amnesty een bijdrage levert aan het feitenonderzoek, bestaat voor het kabinet in dit geval geen reden om af te wijken van de gebruikelijke terughoudendheid bij het kwalificeren van gebeurtenissen als genocide.

Vraag 5

Hoe beoordeelt u de conclusie dat Israël zich schuldig maakt aan de handeling «het toebrengen van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel aan leden van de groep», die strafbaar is onder het Genocideverdrag?

Antwoord 5

Zie het antwoord op vraag 4.

Vraag 6

Hoe beoordeelt u de conclusie dat Israël zich schuldig maakt aan de handeling «het opzettelijk aan de groep opleggen van levensvoorwaarden die gericht zijn op haar gehele of gedeeltelijke vernietiging», die strafbaar is onder het Genocideverdrag?

Antwoord 6

Zie het antwoord op vraag 4.

Vraag 7

Onderschrijft u Amnesty International's interpretatie van de «only reasonable inference test» van het Internationaal Gerechtshof (p. 101–103 van het Amnesty-rapport)?

Antwoord 7

De definitie van genocide bestaat uit meerdere elementen, waaronder het element van genocidale opzet. Het aantonen van genocidale opzet is in de praktijk echter lastig. Uit jurisprudentie van het Internationaal Gerechtshof (IGH) volgt dat wanneer bewijs van genocidale opzet *enkel* uit een patroon van handelingen bestaat, het noodzakelijk is dat de enige redelijke gevolgtrekking («*the only reasonable inference*») van deze handelingen het doel is om de groep als zodanig te vernietigen.

Ook Amnesty International zet de standaarden voor het vaststellen van genocidale opzet uiteen volgens de jurisprudentie van internationale hoven en tribunalen, waaronder het IGH. Amnesty International merkt daarbij op dat deze «*only reasonable inference*»-standaard tot reacties heeft geleid.

Sommige experts hebben gewaarschuwd dat deze standaard zodanig strikt zou kunnen worden uitgelegd, dat dit het vaststellen van genocidale opzet in

⁴ Zie onder meer Kamerbrief van 22 december 2017 met de kabinetsreactie op het gezamenlijk advies van de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken (CAVV) en de Extern Volkenrechtelijk Adviseur (EVA) over het gebruik van de term «genocide» door politici, kenmerk 2017D38861.

oorlogstijd in feite onmogelijk zou maken; dit terwijl het Genocideverdrag expliciet stelt dat genocide ook in oorlogstijd verboden is. De benadering van Amnesty International voor het afleiden van genocidale opzet uit een handelingspatroon verwijst op bepaalde onderdelen naar die van Nederland. De discussie over de uitleg van de «*only reasonable inference*»-standaard speelt ook ten aanzien van gebeurtenissen elders. Zo heeft Nederland een standpunt ingenomen ten aanzien van deze discussie in een gezamenlijke interventie in de IGH-zaak tussen Gambia en Myanmar over vermeende genocide jegens de Rohingya in Myanmar. In deze interventie stellen de interveniërende landen, waaronder Nederland, onder meer dat het Hof een evenwichtige benadering zou moeten hanteren bij het afleiden van genocidale opzet uit een patroon van handelingen, waarbij de ernst van het misdrijf in acht wordt genomen zonder dat de drempel voor het vaststellen van genocidale opzet te hoog wordt. Hierbij is het onder andere van belang dat het beschikbare bewijsmateriaal op een alomvattende manier wordt getoetst. Volgens de interveniërende landen kan een dergelijke evenwichtige benadering worden gebaseerd op de bestaande jurisprudentie van het IGH.

Vraag 8

Zo nee, waarom niet en waarin verschilt deze interpretatie van die van Nederland in de interventie van november 2023 bij het Internationaal Gerechtshof in de zaak *Gambia vs. Myanmar*?

Antwoord 8

Zie het antwoord op vraag 7. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het IGH zich nog niet heeft uitgesproken over het in de gezamenlijke interventie ingenomen standpunt.

Vraag 9

Bent u van mening dat het door Amnesty gepresenteerde bewijsmateriaal voor genocidale intentie zoals bedoeld in artikel II (twee) van het genocideverdrag aan de «*only reasonable inference test*» van het Internationaal Gerechtshof voldoet?

Antwoord 9

Amnesty International zet uiteen hoe het, in het licht van de jurisprudentie van het Internationaal Gerechtshof en de bestaande discussie over deze bewijsstandaard, te werk is gegaan bij het afleiden van genocidale opzet uit o.a. het patroon van handelingen van de Israëlische autoriteiten, naast meer rechtstreeks bewijs zoals uitspraken van Israëlische gezagsdragers. Vervolgens concludeert Amnesty International dat de onder het Genocideverdrag verboden handelingen zijn uitgevoerd met genocidale opzet. Onder andere vanwege de complexiteit van het aantonen van genocidale opzet, is het kabinet – zoals gesteld in het antwoord op vraag 4 – in de regel terughoudend om situaties als genocide te kwalificeren. Volgens het staand beleid van het kabinet zijn bij het doen van dergelijke kwalificaties uitspraken van (internationale) gerechts- en strafhoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek of vaststellingen door de VN (Veiligheidsraad) zwaarwegend. Dit geldt ook voor de huidige situatie in de Gazastrook. Op dit moment loopt bij het Internationaal Gerechtshof een zaak tussen Zuid-Afrika en Israël over schendingen van verplichtingen van Israël onder het Genocideverdrag. Indien de zaak inhoudelijk wordt behandeld, zal Hof zich ook buigen over bewijs van genocidale opzet. Het kabinet loopt niet vooruit op deze uitspraak.

Vraag 10

Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Zie het antwoord op vraag 9.

Vraag 11

Welke aanbevelingen die Amnesty International doet aan derde staten, waaronder Nederland (paragraaf 8.2.4), bent u van plan over te nemen?

Antwoord 11

Ik verwijs u graag naar de eerder genoemde Kamerbrief waarin de Nederlandse inzet wordt beschreven.

Vraag 12

Welke aanbevelingen bent u van plan niet over te nemen en waarom niet?

Antwoord 12

Ik verwijs u graag naar de eerder genoemde Kamerbrief waarin de Nederlandse inzet wordt beschreven.

Vraag 13

Als u van mening bent dat er geen sprake is van genocide of genocidale handelingen, kwalificeert u de handelingen van Israël zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het rapport van Amnesty International dan als misdrijven tegen de menselijkheid en/of als systematische of grootschalige oorlogsmisdrijven?

Antwoord 13

Om te kwalificeren als misdrijf tegen de menselijkheid moet sprake zijn van bepaalde handelingen gepleegd als onderdeel van een wijdverbreide of stelselmatige aanval gericht tegen een burgerbevolking. Het kabinet is over het algemeen terughoudend bij het kwalificeren van handelingen van een vreemde krijgsmacht, buiten het Nederlandse grondgebied, ook als het mogelijke oorlogsmisdrijven betreft. Dit neemt niet weg dat de omschreven handelingen vragen oproepen over de naleving van internationaalrechtelijke verplichtingen door Israël. Feitenonderzoek is hiervoor van belang.

Vraag 14

Zo nee, meent u dan dat er sprake is van rechtmatig optreden van Israël in Gaza?

Antwoord 14

Ik verwijs u graag naar de eerder genoemde Kamerbrief.

Vraag 15

Hoe beoordeelt u het rapport van Human Rights Watch «Israel's Crime of Extermination, Acts of Genocide in Gaza», uitgebracht op 19 december 2024?

Antwoord 15

Ik verwijs u graag naar de eerder genoemde Kamerbrief.

Vraag 16

Hoe beoordeelt u de conclusie van het Human Rights Watch rapport dat de Israëlische autoriteiten Palestijnen in Gaza opzettelijk onvoldoende toegang tot water hebben verleend sinds oktober 2023, resulterende in mogelijk duizenden doden?

Antwoord 16

Het rapport van Human Rights Watch onderstreept de catastrofale situatie in de Gazastrook. Het kabinet maakt zich ernstige zorgen over het tekort aan water voor de burgerbevolking. Israël heeft op basis van het bezettingsrecht de plicht de bevolking van de bezette Palestijnse Gebieden te voorzien van noodzakelijke levensmiddelen en andere noodzakelijke basisbehoeften, waaronder water.

Het opzettelijk onthouden van toegang tot voldoende water is in strijd met het humanitair oorlogsrecht en kan een internationaal misdrijf vormen. Het is uiteindelijk aan een rechter om te bepalen of, en welke, schendingen zijn begaan.

Het kabinet heeft de strijdende partijen voortdurend opgeroepen zich aan het humanitair oorlogsrecht te houden. Dat omvat ook het verbod op het aanvallen, vernietigen, verwijderen of onbruikbaar maken van objecten die onmisbaar zijn voor het overleven van de burgerbevolking.

Vraag 17

Bent u het eens met de conclusie van Human Rights Watch dat de Israëlische autoriteiten opzettelijk levensomstandigheden hebben gecreëerd om de Palestijnen in Gaza geheel of gedeeltelijk fysiek te vernietigen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 17

Zie het antwoord op vraag 4.

Vraag 18

Zal Nederland de aanbeveling van Human Rights Watch om een wapembargo tegen Israël en sancties tegen de Israëlische regering in te voeren om een eind te maken aan het risico dat Nederland medeplichtig is aan Israëlische misdaden tegen de menselijkheid en genocidale daden, opvolgen?

Antwoord 18

Ik verwijs u graag naar de eerder genoemde Kamerbrief waarin de Nederlandse inzet wordt beschreven.

Vraag 19

Zo nee, waarom niet?

Antwoord 19

Zie het antwoord op vraag 18.

Vraag 20

Hoe beoordeelt u het rapport van Artsen Zonder Grenzen «Gaza: Life in a death trap», uitgebracht op 19 december 2024?

Antwoord 20

Ik verwijs u graag naar de eerder genoemde Kamerbrief.

Vraag 21

Wat is uw reactie op de conclusie van Artsen Zonder Grenzen dat de tekenen van etnische zuivering in Gaza onmiskenbaar zijn?

Antwoord 21

Ik verwijs u graag naar de eerder genoemde Kamerbrief.

Vraag 22

Deelt u de conclusie van Artsen Zonder Grenzen dat Israël geen maatregelen heeft getroffen om genocide in Gaza te voorkomen?

Antwoord 22

Als partij aan het Genocideverdrag heeft Israël onder meer de verplichting om genocide te voorkomen. Deze verplichting strekt zich ook uit tot de andere in artikel III genoemde feiten van het Genocideverdrag, zoals het rechtstreeks en openbaar aanzetten tot genocide. Israël ontkent dat er sprake is van genocide. Als onderdeel van de voorlopige maatregelen die aan Israël zijn opgelegd in de IGH-zaak aangespannen door Zuid-Afrika, moet Israël rapporteren over de maatregelen die het neemt om genocide te voorkomen. Deze rapporten zijn echter vertrouwelijk en Israël doet hier in het openbaar geen uitspraken over. Nederland wijst Israël, samen met partners, consequent op de verplichting om zich te houden aan het internationaal recht, waaronder de implementatie van de voorlopige maatregelen van het IGH.

Vraag 23

Zo nee, kunt u concrete maatregelen noemen die Israël getroffen heeft om genocide in Gaza te voorkomen?

Antwoord 23

Zie het antwoord op vraag 22.

Vraag 24

Bent u bereid via de Europese Unie (EU) in de Associatieraad te eisen dat Israël op korte termijn met een stappenplan komt om humanitaire toegang en bescherming van humanitaire werkers mogelijk te maken in Gaza?

Antwoord 24

Het is evident dat de humanitaire situatie in de Gazastrook – ook na ingaan van het staakt-het-vuren – catastrofaal is. Deze vraagt om onmiddellijke verbetering. Dit betreft zowel de kwantiteit en kwaliteit van goederen, als mogelijkheden voor hulporganisaties om deze veilig en ongehinderd te verspreiden. Het kabinet blijft Israël met klem oproepen tot het verruimen en versnellen van toegang van humanitaire hulp. Dit doen we bilateraal maar ook in Europees en multilateraal verband. Het is de Nederlandse inzet om dit ook onderdeel van de mogelijk aanstaande Associatieraad te maken.

Vraag 25

Op welke manier voldoet Nederland aan de plicht voor partijen bij het Genocideverdrag om Israëls genocide in Gaza te stoppen of te voorkomen?

Antwoord 25

Ik verwijs u graag naar de eerder genoemde Kamerbrief.

Vraag 26

Kunt u deze vragen een voor een beantwoorden vóór de voortzetting van het commissiedebat Midden-Oosten op 14 of 21 januari?

Antwoord 26

De vragen zijn zo spoedig mogelijk beantwoord.